

August Varenius   Dionysius Stropius

Aur yod ushiyot be-reshit id est Illustrium & Arduorum Locorum Bresith, Decas Decima Disputatio Undecima & Ultima in Pharascham Vaichi

Rostochi[i]: Richelius, 1650

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn772389462>

Druck   Freier Zugang

R. U. Med. 1650

Varennius, August/c

Vest. Shopius, Stongorus

ברחמי מרת שמואל
עשור הקשיות הראשית:

id est

ILLUSTRIMUM & ARDUORUM
LOCORUM

BRESITH,
DECAS DECIMA

Disputatio Undecima & Ultima

in

Pharascham Vaichi.

Quam

בעזרת הקב"ה

PRÆSIDE

DN. AUGUSTO VARENIO,

SS. Th. Lic. Lit. Heb. Prof. ordin. Colleg. Phil.

p. t. DECANO, Præceptore, Favitore & Promotore suo,

omni honoris cultu suspiciendo,

Publicæ disquisitioni exponit

DIONTSIUS STROPIUS,

Lubecensis.

Habenda 27. April: in Auditorio Majori

horis matutinis.

✻ * ✻ * ✻

ROSTOCHI

Typis Johannis Richelii, Senat. Typogr. An. 1650.

SI ad Astra extolluntur subtilitates Metaphysicæ, Viri admo-
 dum Reverendi, Præclarissimi, Doctissimi, cadentq; anxie excu-
 tiuntur, quæ tamen, quam sæpissimè gerris siccis variores &
 triticeis, apinisq; viliores: nullò magè extollenda, SS. Lingua Maje-
 stas, omnesq;, qui in hac expiscanda, dimembrandaq; haud minori de-
 sudant labore. Hæc enim est, quâ Flamen sanctum Dei voluntatem
 nobis communicavit. Ea propter, haud immeritò sanctum Idioma,
 Electum labium colentes: על פלגי כוים procla-
 mantur illud enim est חכברר ulrà suavitatis sublimitatem per
 admirandâ dulcedinem tinctum, Vera manna, Panis cælius delapsus,
 quem nullus cordatus, rectaq; rationis compos, nisi cum adjuncto, eoq;
 summo animæ dispendio nauseabundus fastidiat. Thaumasiander
 Lutherus ἱερογλωσσῶν, ἰωλ, ἡριστοφόνος suspiciendus, quanti SS.
 Lingua viscera, totus, toto in ea, effusus ardore fecerit, scripta loquan-
 tur posthuma. Unicum sufficiat adducere: Tom. 2. Germ. Jenens.
 de Scholis const. Quantum, inquit, mihi contra meos profue-
 rit hostes, scio. Quare hac quantulaculacunq; cogniti-
 one infinitis aureorum millibus carere nolim. Et vos
 quoq; dabitis operam, qui aliquando docebitis religio-
 nem, ut hanc linguam discatis, si non pecora campi & in-
 doctum Vulgus haberi vultis quod editis germanicis ad-
 jurum utcunq; Evangelia dominicalia & Catechismum
 docet. Et in eodem loco intime inculcat, & ore vaticino prædicat
 Ubi lingue non durant nec sinceram Evangelii doctrinam durare posse.
 Et optimè: in tantis enim tenebris plusquam Cimmeriis consecresce-
 re qui gaudent, quid mirum! si splendoriferum istud כר לֹא־סוֹר
 פִּאִירֵי־עַל עֵי אֲנָחְנָהּ תִּפְּאֵרֵי־פִּי־פִּי funditus ob contemptus senectutem amit-
 tant, & in crassam barbariam, quam nimium quantum asserere, præ-
 cipientur.

Vobis autem Viri admodum Reverendi, Præclarissimi, Doctif-
 sumi: אהבים את יי אלהיכים ככל לבבכם ובכל נפשכם
 estatum

effatum DE I esse ꝑꝑꝑ sustentatulum spirituale omnemqꝫ bonitatis
Theſaurum in dubium vocare, fama, quã usqꝫ & usqꝫ clari, de re lite-
rariã benè laborantes favore amplecti consuevistis, vetat. Igitur hãc
motus meas aures circum sonante specimen academicum, non qua pro-
fectum sed affectum pedibus vestris subjicio, & ab utroqꝫ vestrum, demis-
sè & obsequiosissimè contendo, ut officium hoc meum utriqꝫ vestrum de-
bitum gratum habeatis, & à nominis vestri splendore, dignitatis pon-
dere, Authoritatis fulgore doctrinæ præstantia, benignius more solito
aliquas isti stricturas accedere, patiamini. Hoc V. V. Exc. & R. Dig-
ni non dedignata fuerint me aliàs obligatissimum, multis modis denuò
obligabunt. Quod superest Deum Supplex peto, Ut Ecclesiæ o-
mniumqꝫ bonorum votis V. Prael. dig. quàm diutissimè superesses, o-
mniumqꝫ bonorum genere mactare velis, ut spem, quam de nobis concu-
rasti cum gloria nunquam intermoritur à majorum etiam virtutem
supergressi, non sustineatis solum sed & impleatis.

V. V. Cl. & R. Dign.

Submiss.

colens

Dionysius Stropius, Lub.
SS. Th. Stud.

Ad Præstantissimum Dn. STROPIUM

DISPUTANTEM,

de

Novissimis JACOBI & JOSEPHI.

Nota mihi est virtus, quam sanctis moribus ornas :

Tu, quorum exequias prosequeris, sequere.

(Grata Deo est virtus, pietate & moribus acta :

his sine, quid scire est? *ventulus, umbra, nihil.*)

Bis quini atq; unus Juvenes coluere BERESCHIT :

Ad Schemoth totidem, det DEUS, esse Schemoth !

Augustus Varenius, SS. Theol. Licent.

Hebr. P. P. Colleg. Pbil. p. r. Decanus ,

de

LOCUS PRIMUS.

Gen. XLIX. v. 13.

Leub. Sebulon wird am Anfuhr des Meers wohnen/ vnd am Anfuhr der Schiffe/ vnd reichen an Sidon.

Concl. I. Ad suggestum redimus sanctissimi Senioris Jacobi in trifolio malignantium fratrum fulminantis: in unius JUDA seu SCHILOH vaticinio jubilantis. Ordinem hactenus in filiis *Lea* observavit Genethliacum: nunc filiorum ex *Lea* explet numerum senarium, additis *sebulon* & *Issachar*, quos proinde ancillarum filii praepone: hos autem primariarum filii interponit, his cornua claudens. Conferantur 4. Schemata ordinationis XII. tribuum scil. *Genethliacum* Gen. 30. à v. 31. JACOBÆUM Gen. 49. *Arithmericum* Num. 1. à v. 20. *Mosaicum* Deut. 33. Quæritur hic 1. *quare Sebulonem praeponeat Issachari?* Resp. Ratio illustris est partim nexus & Theologica: partim firmi & Geographica: utraq; in disp. actu demonstrabitur. Quæritur 2. *quare inter ancillarum filios, GAD & ASSER ante Naphtali ponat?* Resp. Adoptivi *Lea* interponuntur adoptivi Rachelis, propter transitionem historicam ad naturales filios Rachelis. Quæritur 3. *Quis ordo Num. cap. 1. à v. 20.* Resp. *Castrensis*: vide descriptionem trium & 4. *Castrorum*, 4. item vexillorum Israelis Num. 2. à v. 2. & mirare illorum mysticam ordinationem, & simul ordinis, quem Arithmericum diximus, evidentem rationem. Quæritur 4. *Quis ordo mosaicus?* Resp. honorarius: descendendo à filiis uxorum primariarum (ubi interponuntur Rachelis) ad secundariarum.

Concl. II. Tres Sebuloni propositiones *formaliter & materialiter distinctas* edidit noster JACOBUS. Quæritur hic 1. *An habitare ימים לחור* idem sit quod habitare לחור אניות? Resp. I. Supponendum aliud esse ימים לחור: aliud ימים לחור: illud non nisi mare, &

A

quidem

am, Palestinæ occidentum Deuter. 1, 7. Jos. 9, 1.
 noc amplissimum *Gennesareth* lacum includere, ad utrumq; n. excur-
 rebat fors Sbulonis: adeoq; nulla hinc Enallage: 2. supponendum,
 à חפה (unde & חף & חפה illustris usus vocabula) esse חף in signifi-
 catione *protectorii*, qvale continenti litus, qvale portus navibus. 3. His
 suppositis negatur *quæstio*. Et formaliter ergo & materialiter distingu-
 untur: Probatur prius ex positu distincto, qvi videatur: *Posterius e. c.*
 Tota Africa sita est ימים לחוף: nec tamen ubiq; est לחוף אגרות
 Ad S. Helenæ promontorium in vastissimo mari navibus & corpori-
 bus reficiendis diversorium divina providentia disposuit, ubi & est
 nobilis ימים חוף & חוף אגרות: ad extremã Africæ cuspidem (seu
 Bonæ spei promont.) propter perpetuas procellas & immanes aqua-
 rum moles non item. ibidem ad Mozanbicum nobilis est חוף אגרות
 el. XV. gr. Austr. non item ad Melinden, cujus litora importuosa
 planè & aspera. Res manifesta. Aliud ergo: Sbulon wird an der
 Anfuhr des Meers wohnen: aliud: Sbulon wird gute Schiffs-Porten
 haben. Et certe nobiles navium stationes habuit, & ad mare & ad
 lacum. Quæritur 2. Quomodo conveniat forsi Sbulonis illud: *Et*
wird reichen an Sidon/ cum nec in Geometriã sanctã Sidon statuatur
terminus Sbulonis: nec propter intercedentem sortem afered pertingere po-
uerit? Resp. Nec id dicit script: sed saltem: ירכו ער צידון
Latus ejus erit versus sidonem, unde non magis sequitur localis appro-
 ximatio vel attingentia, qvam inter promontorium Bonæ Spei & ter-
 ram Magellanicam: vel Rostochium & Daniam. Errant e. 1. qvi
 duas propositiones membri secundi confundunt, qvomodo Vulga-
 tus: *Et in statione navium pertinget usq; ad Sidonem*: Item, qvi ita ex-
 plicant: *In statione navium, id est, ipsi navibus*: supponunt scil. nota-
 ri *immediatam attingentiam*, qvam cum non dare possint in solo, dant
 in falso. 2. Qvi ita explicant: *Sbulon statione navium seu commoditate*
& dignitate portuum erit superior Sidone, Omnia illa sunt הכל

Concl. 3. Quid de Targum Oncelosi? Resp. Excusamus non
 probamus, nisi מררע ער: ad solas navium eminentias respe-
 xisse Jacobum, quis crediderit? Artendatur nexus: Messia fore
 ימים יקרה supra dixerat: at qvomodo erunt *ממחצות*, nisi *אצל*

ער תג

oras? &c. Responder Jakob: *Non deerit*
diendi prædicationem Evangelii occasio. Quia 1. Sbulon ad litus marium
 habitabit. 2. Fidas quoq; & nobiles navium stationes habebit, imò 3.
 Latus ejus longissime versus Sidonem excurret, ut ex Tyro &
 Sidone seu vicinâ Phœniciâ & toto orbe huc confluere possint: quem
 nexum Moses expresso declarat vaticinio: Deut. 33, 18. *populos voca-*
bunt ad montem: ibi immolabunt victimas justitie. Conferatur com-
 plementum in N. Test. Christus ipse per hanc Sbulonis sortem pro-
 gressus pervenit ad fines Tyri & Sidonis: in hac sorte, CHRISTI
 conceptio, transfiguratio, habitatio, & per Evangelij prædicationem
 prima revelatio: ex hac sorte Apostoli pleriq; orant oriundi: atqve
 hic iterum completum id Deborahæ vaticinium: **Von Sbulon**
seynd Regierer worden durch die Schreibfeder. Testes hujus
 omnes Evangelistæ.

LOCUS SECUNDUS.

Gen. XLIX. 7, 14.

Luth. *Isaschar wird ein heimern Esel seyn/ und sich
lâgern zwischen die Brâhen.*

Concl. I. Et rogatas & sagaces hujus tribus excellentias memoras
 scriptura, sc. 1. pacis & concordie studium. 2. Prudentiæ bellicæ no-
 bile Gymnasium. 3. Ubi vel charitas vel necessitas armat, *robur invictum*,
 vid. 1. Chron. 12, 33. Jud. 5, 15. Deut. 33. 1. Reg. 7, 2. Sed quomodo
 tot excellentiæ conveniunt Asino? cui non nisi *ignaviam & segnitatem*
asininam impingit Tr. Malus Asini Patronus. An enim omnes illi i-
 gnavi, qui, ut prisca gens mortalium, ab aularum phantasiis, à mili-
 tiarum & mercaturæ exercitiis, *agricul:uræ studio* sese consecrant?
 Annon *sulcata diu strabato rura colono?* Apage hanc glossam.

Concl. II. Vindicandus nobis est Isaschar, quod ut fiat, id leve
 non urgebimus, indigere Asinos Israelis patrocínio. Vulgò. *Asino*
invehi in Israel paupertatis estimatur argumentum: Ipse Christus in
 mendicorum numero hinc ponitur: quare? quia Sach. 9. dicitur:
 חמור ורכב ער & additur: ער. Quasi verò justa esset ratio jubi-
 li Zionis externa paupertas Christi: & quis nexus, quod pondus
 huic inest rationi? Gradatio sane est in ratione Jubilii. Videamus:

)(2

Propo.

am. freue dich sehr! &c. du Tochter Zion: Quæ
 causa Jubilii? Gender 1. Siehe da! 2. dein König. 3. wird bald
 kommen! 4. Ja dir, oder zu dir wird er kommen. 5. Item, und (iussu
 Armu) rettend auf einen Esel. Perit ita majestas jubili Zionis. Lon-
 gé aliud suberat mysterium: Pacis Princeps erat: Pacem crucis testa-
 mento & pacis evangelio instaurare veniebat, abrogata τῆ ἐχθρῶς cujus
 signa in orbe gentilium *curru falcati* & סוס רהר &c. vid. evidens ex-
 plicatio v. 10. non e. in belli (vid. Nach. cap. 2, 4. cap. 3, 2. Jud. 3, 13.)
 Sed in pacis signo, asino, & quidem ἐφ' ὃν ἔσθ' αὐθρότων κενάβ. κεν
 inter Hofchianna *Jubileum* triumphavit Christus Rex Israelis (vid. Lex
 Regia Deuteron. 17, 16.) nec vox עני aliter hic reddenda quam עני
 ענותנות prout recte reddidit Evangelista Matth. 11, 28. 29 Epist.
 ad Hebr. c. 5. v. 8. Sed & Mosche, Rex *susus* in Israel, Exod. 4, 20. *Bi-*
leam, (at quætantus!) Num. 22, 22. *Abrahamus*, βασιλεὺς παρὰ τὸ
 οὐδ', & s. Regum triumphator Gen. 22, 3. *Abigail* Regis dignata cubi-
 li 2. Sam. 25, 10. *Filii Jair*, omnes viri Principes Jud. 10, 4. *usurgz*
Propheta miraculis clarus 1. Reg. 13, 13. & 23. asinis inveci dicuntur.
 An id illis fuit argumentum paupertatis? cui fini *Ziba donas asinos*
Davida 2. Sam. 10, 2: Respondere עניו עניו טראוס in resten.

Concl. III. Nec id operosè urgebimus LXX. mirabiles Asini
 interpretes fuisse, dum ne Mosen suamq; gentem *asini* nomine apud
Egyptios, quibus id animal vile esse potuit, venditarent vel *generalio-*
re Vocem εὐνο(γῆς (Exod. 4, 20.) *substituerant*: (quomodo & Lepori
 honorem exhibuerunt: scil. Levit. 11, 6. ארנב seu Lepus inter
 animalia immunda refertur: at illi *δασύποδα* reddiderunt: quare? quia
 Ptolomæi Regis uxor *Lagi* s. leporis nomen habuit, veriti, ne Ptol. sibi
 illudi putaret ab his interpretibus: generale e. nomen supposuerunt
 sc. animal *hirsutus pedibus* Hebr. עיירת רגליים vel alienam planè vocem
usurparunt, e. c. Ἰπιδύμηος ut hic & Numer. 16, 15. Sic hoc loco:
 LXX. τὸ κενάβ ἐπιθύμηος. Talia *περὶ τούτου* in sacris vel ignorantia
 vel incuria. Scilicet pro ע legerunt ע. Discat autem hinc Ca-
 pellus argumenti sui in cap. 8. & 9. Arcani, nullitatem. Si in ipsis
 consonantibus turpiter lapsi sunt, & à particularibus circa media in-
 terpretandi erroribus ad negationem existentie ipsorum mediorum argumen-

argumentari licet, pariter ipsis consonantibus & in specie litera **ק** idem funus fiet. Qui in consonantibus pueriliter hic erratum negat, conferat LXX. in uno Esaiâ cap. 4, 2. c. 7, 9. c. 8, 8. & v. 14. 16. **Τότε φωνησὶ ἐσυνεγὰ οἱ Ἰφραζιζόμενοι ἢ νόμον ἔ μὴ μεθεῖν**: conferantur fontes: sic cap. 8, 18. vocem **רעו**, LXX. **γῶτα ἐθνη ἤθησαν**, sanè pro **רעו** egerunt **רעו** sic v. 10. **Νόμον εἰς βοήθειαν ἐδωκεν ἰνα ἐπισωσεν σὺ ὡς τὸ ῥῆμα τῆς ῥαῖ ἔ δὲ δὲ ἐστὶ δῶρα δῶρα ἐστὶ ἀντι**. quid **שחר** cum **שחר** &c. sic ubi illud in LXX. **כר לה כועף לאשר**. **כר לה** Moyses Esa. c. 8. v. ult.? Quæ consonantia ibidem inter fontes: **כערו** **הראשון** &c. quod reddiderunt: **τὴν περὶ τὸν ποταμὸν**, **τὸν ποταμὸν** &c. sic Targum Esa. 5, 30. habet **עמית** pro **עמית**, vid. infra crassus LXX. error in classe Josephi. Unde ille an ex absentia punctatione? non putarim.

Concl. IV. Sed quid **חמור גרם**? Resp. Non *Ahnus fractus ex ossibus*: non qui ossa atq; pelles co:u est, pelluces ut *laterna punica*: sed qui *durus, firmus, usue diuini nitare. & consuetudine obducto quasi callo induratus, virtute ulmorum & scapularum confidentia ad quouis pericula subeunda & curæ bajulanda paratus*, qualem sanè decet esse bonum agricolam molitorem & id genus hominum: qui bajulandis vel LXX. frumenti modis impavidus submitunt scapulas: in quibus profecto **גרם** & *spina dorsi indurata* requiritur: vid. de **גרם** quæ Chaldaismum Dan. 6, 25. quæ Hebraismum Job. 40, 12. Prov. 25, 15. & locum illustrem 2. Reg. 9, 13. ubi **גרם המעלות** Chald. per **ררג שעי** id est, horarium. LXX. per **εὐα τ' ἀναβάτων**. Alii per vertebbras spinæ dorsi: nos per *suggellum seu torum alium suggestum, vehiculum eburneum seu tronum dente Lybico expoliti, reddimus*: & patebit quid sit **חמור גרם**: nec magis à radice verbali ad *exossationem* vocis nominalis: quam in **שרש** ad *eradicatorem* valet consequentem nobiscum Raschi qui reddidit per **בעל עצמות** item **אע**: **חמר שיש לו עצם כבר**.

Concl. V. At quid **רובץ כן משפתיכם**? Resp. 1. illud **רובץ** subjectum: non prædicatum primi membri pro subjecto habet. 2. longè aliud est quando de *Ahino* dicitur **רובץ חחרת משנת**: aliud

רבץ כיון משפתים. Alius est positus Exod. 23, 5. in Lege difficilima
 3. רבץ Cubationem firmam rei non facile loco movenda, & ut plurimum
 jumentorum seu כמריה וכלבוי Gen. 49, 9. notat: sic in script. duo
 sunt onera δυσκολη τόξα impatientium, scil. 1. ipsum peccatum, ut
 Gen. 4, 7. (ubi sine Enallagâ est רבץ חטאת) Ps. 38, 5. 2. Maledictio-
 nis divina supplicium: emphatice Deut. 29, 20. Es wird der Eysen des
 HErrn rauchen über einen solchen Mann und werden sich auff ihn legen
 alle Stiche! &c. Sensus ergo: Isacharem non per alias tribus va-
 gaturum: sed gaudentem patrios findere sarculo, agros, ne Attalicis
 quidem conditionibus inde dimovendum, vel ad bella matribus de-
 restata, vel ut trabe cypriâ

Myrtoum pavidus nauta fecet mare.

nec adeo classico excitandum: sed procul negotiis, procul aularum,
 militiarum, mercaturarum invidendis phantasiis domi, imperium in
 arva exerciturum: & militibus aliisque pompificibus imperium in belluas
 relicturnum quam vitam Od. 11. lib. ult. excellenter expressit Horat.

Concl. IV. Qværis quid sit שפתים? & id docebit radix Esa. 26, 12.
 Ergone disponit? Resp. qvænam consequentia à locis 2. Reg. 4.
 7. 38. Ezech. 24, 3. & addita voce סרר ad ipsam radicem Esa. 26, 12.
 ejusque nomen duale שפתים Ps. 68, 14. Ezech. 40, 43. & משפתים, &
 allegorias Ollarum fumosarum, crematarum semjularum, lapidum fo-
 caviorum, fuliginosorum, quâs fœdas lixarum & calonum castrensium
 χύσας allegoricas Glossis Tremellianis relinqvimus. Vox utraq;
 dualis numeri tantum nonnullum respectum ad dualitatem habens,
 nobis notat ordinationes, uti sunt fines seu limites regni & provinciæ,
 Reichs-Scheitel Land-Gränzen! &c. Qvales ex singulorum regno-
 rum & provinciarum Chorographiis abundè constant: qui intra il-
 los securi suisque bonis contenti habitant, illi sunt שפתים
 qvales si omnes essent, minus bellorum esset. Atque hoc per se est
 bearum & laudabile: at aliquando culpabile, ex accidenti sc. quando
 enim proximus ardet Ucalegon, cum pietas & charitas cornua in-
 fiat, tum domi משפתים כיון recubare, dedecori, suo merito datur,
 & proinde in Rubene culpatur Jud. 5, 16. quamvis hic verbum muta-
 rum, mutet quoque respectum. Asinis ergo duas sarcinas, χυρσαίνας
 suas

suas ollas cacabos, *cremstrum*, *chytopodas*, aliis *urnas*, *lapides*, *fovarios*, quos hic fingi videmus, relinqvimus, Targum, LXX. Vulgatum, Lutherum, velut Interpretes significationis secundariæ, nostros facimus, nec proinde *Cleros* Græcorum in h. l. nec Vulgati in Psal. 68. planè rejicimus quamvis minus rectè vocem שכבו ibi per *dormiantis* expresse- rit, quasi verò o. שכבת שנה fit שכבה!

Concl. VI. Hactenus Isascharis *ῥώμην αὐτῆς ἀρχῆς*, & quæ illum intra suos terminos continuerit Patriarcha prædixit, nunc causam geminam subjungit, quare Isaschar magis fuerit *רבץ בן המשפחה* item gaudens intentoriis? scil. 1. pacis & quietis studium, 2. terræ delictum postquam e. *vidi*, (id est, prudenter animo perpendit) *requiem: quod bonum esset* (ita scil. in pace & honestâ quiete procul invidendis aularum, militiarum, mercaturarum, negotiis per agriculturam & thesauros arenarum vivere, pacis item artibus florere: quam vel in aulâ, quæ non est nisi fallax aura, vel militiâ, vel per maris & viarû pericula sibi vana titulorû simulacra, inanes militiæ pompas, & divitias comparare) 2. *Et terram illam*, (sibi scilicet suæquæ tribui concessam) *quod jucunda* (vini, olei, frumenti fertilissima) *inclinare humerum suum ad bajulandum, & fœdus serviens*, (maluit sagum & iugulum redimere, & consueta tributa dare, quam ab his immunis, bellicis expeditionibus & remotis navigationibus divitias quærere.)

Chladaeus & Aben-Esra contrarios hic errant, errores Rabb. à Jarchi est *ἀλλήλοῦ μὴ*, quorum proinde paraphrasibus has char- tas non onerabimus.

LOCUS TERTIUS,

Gen XLIX, v. 16.

Dan.

Luth. 1. Dan wird Richter seyn in seinem Volk/ wie ein ander Geschlecht in Israël.

2. Dan wird eine Schlange werden auf dem Wege/ und eine Dorer auf dem See/ und
DAS

Das Pferd in die Fersen beißen / daß sein Reuter
zurück falle.

3. HERR / ich warte auf dein Heyl!

Concl. I. Tribui Dan prædicit i. *scaptri tribulis eminentiam*, & in
suam, adjunctasq; sibi tribus, *Exotici castrensem seu bellicam*,
quam, una cum vexillo castrensi aquilonari, solus filiorum ex *Liber-*
tinis בער רגל, pari cum *primariorum* filius gradu domi obtinuit, 2.
serpentinam in bellis astutiam, & corporalem per stratagemata
seu insidias victoriam. 3. Liberationem in JESU CHRISTO
veram. Primum voce רן quæ actum judicandi, cujus objectum im-
probi, ejusq; correlatum, vindicandi, cujus object. sunt sancti exprimit.
Sic exempli causâ, quando Simson injurias & calamitates à Philisteis
sux genti illatas, per ipsorum hostium ruinas vindicat, eo ipso Israë-
lem liberat, quod alias exprimit script. per ונקום נקמת עמו. Se-
cundum per comparisonem cum נחש & שפיפון quorum illud ge-
nerale: hoc speciale serpentis nomen, quale & עקרב item שרף
seu שרפים seuיראע Schlangen: quos Hebraei ita nominari dicunt ab
illo Saraph seu uno ex Seraphim, qui locutus est per serpentem para-
disi: unde & contra hos Seraphim, jubetur Mosche נחש נחש
typum JESU CHRISTI erigere, Num. cap. 21, 7. Est à שפיפון
ἀπὸ τοῦ ἀσπίδου non à rad. נשף: seu שוף: quamvis נשף & נשף in si-
gnificatione (sicut רעש רגל רעש רגש) cognationem quandam ha-
beant: scilicet: *In obscuro perdere, conterere: & contrarium destineri:*
adeoque Schphiphon est *serpens obscurus vel in obscuro ad semi-*
tam per insidias in viasorem irruens. Tertium facit prophetico epi-
phonemate, ubi, si nomen gloriosum sumas in casu vocandi, stat ver-
sio Lutheri: Si in casu Accusandi, affixum illud respicit proximum &
formaliter Dan, estq; nexus evidens, & transitus à Simsone ad spiri-
tualem in CHRISTO JESU, liberat. adeoq; talis interpretatio: *ad*
salutem suam. (i. e. ad te salvandum, seu ex regno Diaboli liberandum
per crucis triumphum) *expecto* (non Simsonem, corporalem Israë-
lis liberatorem: sed ipsum) JHOVAH. Litrem decidere non pot-
est, nisi accentuatio, unâ cum illo, qualis hic est ternario vocum nu-
mero:

mero: atq; hæc evidentè militat pro casu Accusandi, adeoq; inter-
 pretatione tali: *Zu demnem (und unser aller wahren Seelen) Seyll er-
 warte ich (in wahren Glauben) den selbständigen Herrn.* In ternario
 enim vocum numero accentuationis sequela (e. g. in ponendo Tiph-
 cha) non necessitat: sed cum orationis structurâ perpetuò consonat:
 juxta Lutherum duæ priores voces requiruntur: utrum: juxta alteram
 illam, duæ posteriores: sibi vox secunda: in... possit minorem
 Distinctivum: qualis hic non est nec esse potest... Tiphcha: quod si
 stationes permutarent Rex & Minister, ... illa... estio quam
 licentiam relinquimus Card. Bellarm. ... nobis in sacrilegium esto.
 Uterius hanc controversiam explicab. in Disputationis actu. Tar-
 gumistas quæ Epiphonema hoc alibi in Tractatu nostro de *Targumim*
 excussimus: quos hic non reducimus: maxime cum *Oneclopi* Tar-
 gum hic variet, conf. compl. Reg. Hisp. Venetum & Basileense. Il-
 lorum v. qui vocem ך in altero versu exponunt in casu dandi, ita ut
 prædicatur *Dalila Simsonem actu serpentino deceptura* sententiam planè
 rejicimus: nec dignam judicamus criticâ.

Concl. II. Omnes & Targumiste & Hebræi: sed & Dd.
 catholici in unum Simionem, ejusque serpentinas insidias, quando
 segetes Philistinorum exussit, quando bis meretriculam sefellit quan-
 do suæ mortis cupidos & hostes memorabilibus mortibus affecit,
 quando victoribus perpetuus terror & pallida mors fuit, deniq; præ-
 clare moriens plures in morte: quam vitâ interfecit, hæc omnia
 referunt. Ita Targumista: *מרכיב רן ויתבחר ויקים גברא וכ'.* Sic
 versu altero: *והי גברא וג' אי מתיר התרמי עממי:*
 quod, licet, quatenus Uni & Soli, individuo ex tribu DAN astringitur,
 nimis angustum æstimemus, tamen quæ principalem respectum con-
 cedimus. At in scholâ papisticâ mirabilis additur Simsoni Collega,
 scil. Antichristus, qui ex tribu Dan nasciturus & moribus planè serpenti-
 nis sit futurus & omnino talis, cui hæc quæ de serpente & ciraste dixit optu-
 me per Metaphoram conveniant maximè cum Simsonis contribulis sit fu-
 turus: ad quem pariter respexerit Jacob, unde animo perturbatus, de figu-
 râ ad figuratum transferit, è Simsone ad Christum, &c. Verba sunt

B

Jesui.

*Jesuitæ & Professoris Salmanticani DEL-RIO, unde questio est: An
 Antichristus sit nasciturus ex tribu Dan, cujus affirmativam probat quidam
 Bellarm. sed ut sententiam nec plane erroneam, nec certam: sed
 verisimilem, & valde probabilem propter Patrum autoritatem, uti & illâ:
 Antichristum fore spurium, non ex legitimo matrimonio nasciturum. Duo
 autem ut certa non est Bellarm. 1. Antichr. fore Judæum. 2. propter
 Judæi venturum in Jerusalemis ut Messiam recipiendum: At Sciopp. &
 Del-Rio probant Antichr. ex tribu Dan nasciturum. Obji. 1. Patrum
 omnium traditionem. Resp. Patribus hic venia danda: ipse Bellarm.
 Propter Patrum autoritatē, non audet communem Patrum sententi-
 am Certam dicere: nec piaculum Pap. est in innumeris ab antiquitate
 dissentire. Obji. 2. Vaticinium Jacobeum de Dan. Resp. At Bellarm.
 Perer. ipseq; Del-Rio de Simsonē id explicandum, contra Theodorem,
 defendit, nec Antichristum, Samsonis figuratum hic agnoscit:
 sed solum Christum: respectum saltem Metaphoricum ad Antichri-
 stum concedit, quem à Jacobo intentum fuisse, est ipsum κεανόμυθον.
 Obji. 3. Epiphonema Jacobi Evangelicum. Resp. Probetur illud Epi-
 phonema supponere certum aliquod & prævisum in hac tribu peri-
 culum: & hoc concessio: illud periculum esse antichristum. Quæ
 autem consequentia. Castra tribus DAN fuerunt septentriona-
 lia. E. Ex tribu Dan nascetur Antichristus: non major quam. E. No-
 stri Syeci, & Dani sunt ex tribu Dan: adde: Ascher & Napht. quog; ha-
 buerunt castra versus Aquilonem. E. Ex illis nascetur Antichristus: ut &
 loca Esaia & Daniel. non loqui propriè de Antichristo. Addimus ta-
 men Antichristum concedi posse esse ex Dan quatenus illud idem est,
 quod: sedere eis τὸ ναὸν Θεοῦ: qui ita sedet phrasi scr. est Dan & dici
 potest esse ex Dan. Talem autem Papam Romanum esse, præter
 Jus Canonicum Decret. 1. Tit. 33. de major & obed. c. sollicitæ, item
 in Extr. Comm. l. 1. tit. 8. de maj. & obed. c. unam sanctam, dist.
 40. c. 6. de spirituali omnes judicante, & à nemine judicando & jubi-
 læorum Bonif. IIX. & Clem. VI. blasphemæ indulgentiæ docebunt:
 quibus an hujus jubilæi bullæ pares sint, consulat qui habet.*

LOCUS

LOCUS QVARTVS.

Gad 7. 19.

גד גדוד יצאנו ויהוה יגד עקב:

Targ. Onk. מדבריהם משיבת מותנו כד יעברו. ויהוה יגד עקב ויהוה יגד עקב ויהוה יגד עקב
 ויהוה יגד עקב ויהוה יגד עקב ויהוה יגד עקב
 i. e. Ex domu Gad castra sunt armatorum,
 quando transibunt Jordanem ante fratres suos in praelium, & cum opibus validis revertentur in terram suam.

LXX. Gad *παρατήραον παρατίσθη αὐτὸν, αὐτὸς δὲ παρατίσθη αὐτῶν καὶ πῶδας.*

Vulgatus: Gad accinctus praeliabitur ante eum & ipse accingetur retrorsum.

Lutherus: Gad/ gerüst/ wird das Heer führen/ und wieder herumb führen.

Concl. una. Triplex ratio etymologiae Gad. [Ina Nativitatis: nato scil. hoc Filio dicit Lea *גד בא* venit turma filiorum, scil. seu בנים גדוד Gen. 30, 11. altera tribulis & *Castrensis*, qva citra Jordanem relictis gregibus, liberis & uxoribus, armis accincti & expediti reliqvas praecessere tribus, belloq; pro fratribus, reliqvas in hereditatem vendicarunt, nec nisi confecto jam bello, & firmatis in hereditate coeteris tribubus, post annum 14. spoliis onusti & accincti in suam redierunt hereditatem confer Jos. 22. Num. 32. tertia *bellica contra quosvis hostes fortitudinis*, quibus terribilem instar veterani Leonis fore & fuisse Gad tum ex Mosis vaticinio Deuter. 33, 30. tum ex ipso constat exemplo 1. Chron. 5. Ad mediam respexit Targum, versio Graeca, Latin. Vulgat. Luther. German. adeoq; unice ad historiam castrensem in occupatione terrae Canaan. Contra not. 1. in גדוד signif. esse *turmatim conveniendi, excurrendi, item turmâ congregiendi, irruendi, &c.* hinc גדוד Turma militaris collecta ex levis armaturae milite, quam vocem per *παρατήραον* reddiderunt LXX. i. e. *centoria polonica*, idem quod eidem *εξοδία, ὑσπεματα, nnde & ἀσπὴ παρατήρα* illis

illis est אִישׁ גִּרְוּרִים Of. 6, 9. 2. Affix. tertiæ personæ : גִּרְוּ. respicit non Israelem : sed vocem GAD Tiphchatam. 3. Atq; adeo גִּר in propositione explicata est subjectum : at in resolutione, transit in prædicatum cedente ejus vicario : qui est in Linguâ & scripturâ SS. Idiotismus emphaticus nominativi absolutè positi, semperq; distinctivo accentuati & per affixū repetiti, ita ut in resolutione succedat in locum sui affixi, sic Psalm. 46. נָהַר פְּלִגְוִי יִשְׁמְרוּ עִיר אֱלֹהִים sic Jon. c. 2. Terra vestes ejus circum me &c. : quod in Hellenismo cautè observandum : sic e. c. hæc propositio : ἡ γὰρ Τόσιος. ἀπολαύσε τὴν γαμψήν αὐτῆς non explic. Tobias benedixit uxori suæ : sed : (Gabriel ex præced. subintell.) benedixit uxori Tobie. 4. Sic hoc loco una propositio est : גִּר יָגוּר גִּר : altera : גִּר יָגוּר עֵקֶב : illa prædicit : GAD à turmis hostilibus oppugnandum : hæc : ipsum GAD (non saltem invasores fortiter repulsurum sed) turmas hostiles extremo rursus aggressurum, imò illorum vestigia turmâ militari persequaturum, Er werde ihnen auff den fuß nachsehen & victoriam cum spoliis ab hoste reportaturum. Probamus ergò hîc versio- nem ¶ LXX.

LOCUS QUINTUS.

Ascher v. 20.

Targ. Hierof. מוכיו דאשר מה שמינדרו היות ארעה i. e. Beatus Ascher, quam pinguis est terra illa, quæ abundè sup-
 editabit delicias Regibus filiorum Israelis.

Luth. Von Asfer kömpt sein fett Brodt/ und
 er wird den Königen zu gefallen thun.

Concl. Una. Omnia hic facilia. Prædicit tribui Afer for-
 tem fertilissimam omnium rerum, quibus pretium vel vitæ
 necessitas, fecit, vel Regum majestas conciliavit. Et sanè fors
 A SER nulli alteri cedebat, vel frugum omne genus ubertate, vel
 metallorum, æris maxumè & ferri copiâ : Prius hîc JACOBUS
 utrum.

utrumque Mosche prædixit Deuter. 33, 36. Tingat in oleo pedes suos, ferrum & æs calcamentum ejus: accedebat, Prolemaidis & Phœnicia vicinia, & negotiatio marina. Ita e. completum, id quod hic prædicatur: Noctetur 1. particulam ך non *ωδενναζεν*. 2. Nec 1. aff. in לחם. 3. Nec enallagen esse in שמנה sed 4. per שמנה לחמו notari complexum & abundantiam delicatissimorum ciborum, quorum descriptionem vide in convivio Mos. Deuter. cap. 32, 13, 14. : quod rectè exprimit Raschi per מאכל חבא מחלקו יהא שמן 5. Delicias Regis non ad solos israelis Reges restringendas. 6. Nec ad solum oleum, vel frumentum 7. Adeoq; propositionem esse talem לחם ששמן בו יהי לאשר מחלקו: Panis ascher erit pinguisissimus, idemq; non aliunde adducetur: sed in ipsa sorte abunde dabitur. Ascher pinguisimum panem, res omnes ad victum necessarias domi habebit, nec aliunde apportabit.

LOCUS SEXTUS.

Naphtali v. 21.

Luth. Naphtali ist ein schneller Hirsch/ und gibte schöne Rede.

Concl. I. De Naphtali duo prædicat 1. prudentem & robustam, in rebus, e. c. bellis gerendis celeritatem. 2. Sermonis suavitatem. Quæritur 1. quid sit אילה שלחה? Respon. Cervæ dimissa, quâ notatur robusta tribus Naphtali celeritas: est autem oppositio inter Naphtali & אילה שלחה ibi est significatio impediti, contorti, item, contorquendo eluctandi (quomodo qui est *ελαττωματός ὑπὸ τῷ Διαβ. πηλιδος*, est פתלתל, qualis Israel dicitur in illustri loco Deut. 32, 5. quem Luth. *Die verkehrte und böse Art säle ihm abe: Sie seynd Schandflecken/ und nicht seine Kinder:* Tr. non filiorum ejus est macula &c. reddi autem debebat: *Hat Er (Gott/ vid. v. præced.) unrecht gehandelt? mit nichten: die seine Kinder seynn solten/ die seynd ein Schandfleck/ eine verkehrte/ und gänzlich (vom Zensel) bestrickte Art.* vide ratio nominis Naphtali Gen. 30, 8.) hinc, virtute enisi & celeri-

)) (3

tate

dati elabi: sensus ergo Naphtali illaqueandum quidem dolosa plagarum
 hostilium involutione, & canum indagine: at robustæ cervæ instar
 virtute elucaturum, & bellicâ celeritate libertatem recuperaturum.
 Complementi Specimen vide in Barak, Nephtalida Duce belli
 sacri in Siferim: lege Judic. cap. 4. v. 14. 16. cap. 5. 18. & patebit,
 illud: נפתלי אילה שלחה. 2. quid e. נתן אמרי שפר? Resp. nota-
 tur *eloquentia*, seu orationis amplitudo, penetrantia, & elegantia,
 complementum vide in triumphali & majestatico Debora & Barak
 Cântico, Jud. 5. quod seclis innumerabilibus fama loquetur anus: ad-
 de: suadam lahelis in sorte Naphtaliticâ habitantis Jud. 4. 11. 18.

Concl. II. Rejicimus I. Chaldæum qui unice ad terræ fertilitate
 prophetiam restringit, ita reddens: *Sors Naphtali projicietur
 in terrâ bonâ, & hereditas ejus producet fructus, propter quos gratias a-
 gent & (Deo) benedicent*: quem seqq. Calv. vatabl. 2. LXX. qui
 redd. N. ἐλεχος ἀνεμίσθον Ἰησοῦ δ' ἐς ἐν τῆς ἀσκήματι καὶ ἀλά. Ⓞ: quid
 enim ἐλεχος ἀνεμίσθον, seu *stipes remissus*? an cervi Virgilio & Ti-
 bulli? an vitis *celeriter crescens, & emissione capteolorum luxurians*?
 Verum hæc omnia dubia: si suspiciari licet. vocem אילה per *robusta
 frondem*, seu *scipitem*, fructibus gravem, אלהי איהו autem per *di-
 missam pondere fructuum*, reddidit: ut sit ἐλεχος ἀνεμίσθον, Ein
 starker/und wegen vielheit der Früchte herunter hangender Zweig oder Ast.
 3. Rectius per *Cervam*, quam Cervum redditur nec defendit Vulgar.
 Del-Rio, dum dicit: *nostro mos est efferre hoc animal in masculino, ubi
 Hebreis in fœmin.* nec enim vel אילה est genus Ἰησοῦ, ut איהו
 vel ארנבת: sed juxta sexum evidenter discretum, unde & materia-
 liter aliquando procedit talis ἀνεμίσθον, (e. c. Cervo utriusq; sexus
 tribuitur pedum velocitas seu expeditissima ambulatio vid. Esa. 35. 6.
 2. Sam. 22. 34. Psal. 18. 24. Chab. 3. 18.) non formaliter & semper e. c.
 quæ de laboriosissimo & incertissimo illius animalis partu, ad tonitru
 Psal. 29. 9. Job. 39. 4. 5. 6. 7. Item de אהלים אהלים Prov. 5. 19. di-
 cuntur, non ἀνεμίσθον): hinc tantum Christus לעפר אהלים assimilatur
 Cant. 2. 9. 17. Item איהו Psal. 42. 1. ubi in תערוג איהו complexus
 quidem est utriusq; sexus: sed id diversitate generis conno-
 tatur. Recte ergo redditur: Gleich wie ein düstiger Hirsch, oder eine
 abge-

abgemattete Hindinne ungsichtig schreyet nach den starcke Wasserströmen.
 Sed quid, an ad Christum omnia referenda? Sane in hac sorte Christus
 verè fuit Naphtali: hic sustinuit *Naphthalim* Matth. 4. ibi finito agone
 & triumphato Damone v. fuit *והיה שרף* quando in *virtute spiritus*
 ex campo Martio in Galilæam, cujus pariter pars erat fors Naphtali
 processit Luc. 4. 14. & verissimè dedit *והיה שרף* (quos vid. 5. 6. 7.
 cap. Mattæi) ita ut *ἐξωλήσαντο οἱ ὄχλοι ἵνα τῇ διδασκῆαυτοῦ. ὡς δὲ*
διδασκῶν αὐτοῦ ὡς ἐξέσταυ ἔχων: Vel ipsorum hostium testimonio:
 Es hat annoch niemals ein Mensch also geredet, wie eben dieser Mensch.
 Joh. 6. 46. Et habet illa sententia Autoritatem Hieronymi.

LOCUS SEPTIMUS.

Joseph §. 22.

בן פורת ווסף בן פרת עליו עין בנו צערה עליו שור:

Targ. Onk. Filus qui multiplicabitur est Joseph: filius cui benedicetur: sicut vitis, posita ad fontes aquarum: duæ tribus egredientur ex filiis ejus: accipient portionem & hereditatem.

Targ. Hieron. Prolixum & nugatorium est: multa fabulatur de filiabus Regiis & Procerum Ægypti.

LXX. *ιωσηφ ἡδὲ ἠυξημένος*, *Ζυλωτὸς ἡδὲ με.* *Πεὶς με ἀνέσπερον*, i. e. Joseph filius accrescens, filius desideratus: ad me revertere.

Vulg & Munst. Filius accrescens Joseph: filius accrescens & decorus aspectu: filia discernent supra murum.

Trem: Ramus foecundus Joseph: ramus foecundus secus fontem: duobus ramis procedit ultra murum.

Luth. Joseph wird wachsen/ Er wird wachsen wie an einer Quelle; Die Töchter treten einher im Regiment.

Coacl.

Concl. I. Vox בן non est in statu regiminis : docet id punctatio :
 nec stat pro סערה foeminino : objicit יע locum Psal. 80, 16. Sed
 Resp. ex paraphr. Chald. ערל סלכא משיחא רחלתה לך. *fac id propter Regem Mesiam, quem firmasti tibi.* Non ergo ibi בן est
 pro סערה adeoq; errat יע & ejus æmulus Tremell.

Concl. II. Vox פרוט est compositæ formæ e. Benoni masculin.
 & tertiâ kal foemin. contracta ut עשה fecit פרוט obvenit & alibi :
 vocavit : sic ex 2. Fœm. præteriti, & partic. est פרוט Gen. 16, 11.
 vid. Jer. 22, 23 Jer. 51, 13. Punctatio Mascul. respicit Josephi indivi-
 duum : foemin. tribum. Nec ulla hic anallage.

Concl. II. In פרוט est significatio primaria perspicendi, obser-
 vandi, vid. 1. Sam. cap. 18, 9. cujus perspectionis organum est ocu-
 lus : cujus proinde significatio est secundaria : quin cum obje-
 ctum diaphanum e. c. speculum, fons limpidioris aquæ, color gem-
 marum, e. c. Tarsis, paritèr visibilium specierum sit comprehensivû,
 (uti de corporibus diaphanis ex Physicis notum) hinc de posteriori-
 bus quoq; פרוט dicitur. Nos hic in primaria significatione subsistimus,
 ut פרוט פרוט idem sit quod supra perspectivû, *supra visus qf. horizontem.*
 &c. Respondeat illi פרוט פרוט in incilo secundo : ubi vocem פרוט pa-
 ritèr in significatione contemplationis seu evidentia; uti Num. 23, 9.
 & cap. 24, 17. Psal. 92, 12. accipimus. Sensus ergo : *Josephum in dua-
 bus tribubus in amplissimum numerum & dignitatem, supra conspectus &
 observationis possibilitatem, amplificandum esse* : quod explicat Moses
 Deut. 33. v. 17. *Das sind die tausent Ephraim / und die tausent Manasse.*
 Vox פרוט incessum quidem dignitatis, notat : sed tamen ad incessum me-
 retrisum aliquando refertur Prov. 7, 8. ne quis nimias hic pompas
 somniet : quæ Idiotsimum distributivû vid. simile exemplum in domo
 intellectuali sapientia; Prov. 9, 1. Rejic. e. 1. Tremell. *Murum cum
 duobus ramis.* 2. Lutheri Regiment (supponitur enim punctum sinistrû
 & illo licet supposito nullibi datur tale vocabulum...) 3. Phantasias
 de filiab. Ægyptiacis libidinosis (quas inter uxor Potipharis) *qua discur-
 rerunt supra murum ad videndum, seu ועדס ר' בעצמ' וק' בעצמ' Jose-
 phum.* 4. LXX. Cujus erroris principium Deus novit

LOCUS

LOCUS OCTAVUS.

Gen XLIX. v. 24.

מְדַר אֲבוֹר יַעֲקֹב מִשֵּׁם רוּעֵרָא אֲבִן יִשְׂרָאֵל

Luth. Durch die Hände des Mächtigen in Jaacob: Aus ihnen seynd kommen Huten und Steine in Israel.

Vulg. Per manus potentis Jaakob: inde pastor egressus est lapis Israel.

LXX. Διὰ χειρῶν δυνάτου Ιακώβ. Εκῆθεν ὁ κτηλάρχουτος Ισραὴλ παρὰ Θεῶν.

Concl. Una. In classe Josephi prædicit 1. summam capitis & tribus eminentiam v. 12. 2. arcus majestatem invictam in v. 23. & 24. ubi notetur principium invictæ fortitudinis Josephi, ejusq; nexus & illustris oppositio: *Roborata sunt ad exerendum vires, brachia manuum Josephi*: unde autem illud robur invictum Josephi? Resp. *à manibus robusti Dei Jaakob*; item: *à Deo forti benevola patre tuo*, &c. 3. benedictionem, in sobole, omnimodam v. 25. 26. Notetur hic 1. membrum hoc secundum complexivè interpretandum, ne plus distinguat sak. kat. quam Sylluk: adeoq; una est totius membri propositio. 2. Notetur אֲבוֹר non Dageffatum solius summi Dei esse nomen: non reperiri autem nisi cum addito: Israel, vel Jaakob, Esa. 1. v. 24. c. 49, 26. Pf. 132, 2. 5. At אֲבוֹר Dageffatum esse humanum 1. Sam. 21, 7. quoniam ipsas literas nominis אֲבוֹר utrumq; & SS. Trin. & incarnationis mysterium cabalisticè representare, majori fide dicitur, quam vel in בְּרֵאשִׁית vel בְּרָא illud quæritur.

Concl. II. Illud מִשֵּׁם respicit manus potentis Jaakob, seu divini roboris exsertorium, brachium: & ita probamus in Luth. voces: *Aus ihnen*: ut idem sit quod: *von den Händen/ oder von dem Mächtigen in Jaacob*: quod sine dubio LXX. respexerunt, dum Εκῆθεν explicant per παρὰ Θεῶν.

Concl. III. Triplex est incisi ultimi interpretatio 1. quæ *Pastorem & lapidem* refert ad Josephum: *Israel* ad reliquos, ut sit interpretatio: *Inde (à manib^{us} sc. Dei robusti Jaakob, Joseph factus est) Pastor & lapis Israel*

Israelis: 1. ut vox **ישראל** ad Josephum. **בן** ad Jacobum: Israel, ad
 reliquos referatur, ut sit hæc interpretatio: Inde factus est pascens
 Jacobum, lapidem Israelis (XII. tribuum). 3. quæ **ירועה** ad Joseph:
Lapis Israel ad totum Israellem refert, ut *lapis Israel* sit, sicut *lapis Chri-*
stus: quis arbiter erit? controversia resolvitur in quæst. Gramm. an
פ sit casus Nominativi, an Accusativi? prius docet punctatio in
פ & accentuatio in **פ** quæ alias esset distinguenda per (י)
 Et pastor e. & lapis hic dicitur Joseph: quare? quia totum Israellem
 in Ægypto durantibus famis annis parvit corporaliter & spirituali-
 ter: quia petra scandali fratribus & lapis quasi angularis totius Isra-
 elis fuit: quia, ut lapis solidum corpus, ita Joseph ad tot balistarum
 jacula, non exhorruit superiori firmatus robore: quia verè la-
 pis vivus in Eccles. fuit, & à Christo vitam accepit 1. juxta illud 1.
 Pet. 2. 5. Qui hic in voce **בן** complexum **בן** & **בן** adeoq; Patrem &
 filium quærun, illos non nisi **אסמכרה** **פ** **פ** admittimus.

LOCUS NONUS.

Benjamin 7. 27.

Luth. Benjamin ist ein reissender Wolff: Des
 Morgens wird er Raub fressen / und des Abends
 wird er den Raub aufstheilen.

Concl. Una. Malè ut plurimum in sacris audiunt LUPI, maxumè
 vespertini seu **ארי**; Tribuit his script. 1. *Velocitatem*,
 Chab. cap. 1. v. 8. ubi de Chaldæis: *Velociores sunt lupi vesperti-*
nis: additur de iisdem: Ut aquila festinans ad comedendum,
 ubi singula verba pondera sunt uti novit, qui naturam & scripturam.
 Hinc Adagium Hebræis geminum: *Lupi vespertini*: &, *volat ut a-*
quila, 2. *sevam rapacitatem*. Zeph. 3, 3. ubi de inquinata Jeruscha-
 laim dicitur: *Judices ejus lupi vespertini non exossant mane*. sc. quando
 circa vesperam pecude in stabulum abigitur, majori sævitate gra-
 santur lupi, augente rabiem præsentemq; famem prædæ desperatione
 conclusis intra septa animalibus, maxime quando toto die nihil
 prædati sunt, seu quando *non exossant mane*. 3. *Lacerandi sævitiæ*,
 seu

seu quod sint **הַלְוָיִם** Esa. 22, 20. Atq; talis Benjamin, cujus tribulum ingenium prædicit tale futurum : ut cum lupo (mane h. e. toto die, à summo mane) caculis distribuyente comparari possit. Qui de complemento dubitat, ei cum Luth. in gl. marg. suademus, ut legat historiam Saulis & Benjaminitarum, quorum mores violentos indolem ferocem animos jam in viribus & armis collocantes fuisse, vel sola docet Jud. 20. &c. historia & myriadum bellicosissimorum Israelitarum victore Benjamine, **πυρολαβεία** : adde : 4. Bella cum Cananeis imò fratribus post divisum in Israele sceptrum.

Concl. II. Cum Luthero hic unicè facimus : Chaldæum, qui per Lupum rapacem altare intelligit seu templum Hierosolym. & ita reddidit : *In terra Benjamin habitabit scorchina : & in sorte ejus sanctuarium : mane Sacerdotes hostias mactabunt : vesperi reliquias nundabunt.* planè rejicimus, ut multis nominibus hic errantem. Magis adhuc errat Raschi : minus, Aben-Esra : videantur illi. Sensu mystico ad Paulum referre hoc Benj. vaticinium per nos licebit : & habet illa sententia auctoritatem Patrum Latinorum omnium, Græcorum pauciorum.

LOCUS DECIMUS.

Novissima Jacobi & Josephi per Quæstiones Proposita.

Quaritur I. An benedictio quæ memoratur Gen. 49, 28. sit illa ipsa, quæ in cap. 49. per 27. versus est descripta, an v. fuerit alia, eaq; non scripta? Aff. Prius contra Aben-Esra & Del Rio Jes. & alios. Ratio est *accentuatio* & quidem Unius Paschta in voce **מְרִיחָם** v. 28.

II. An Jacob aliquo sensu non mortuus dici possit? Resp. Gen. 49. v. ult. de morte Jacobi **גַּיַץ** Spir. S. usurpat, quod de illo dicitur, qui non diurno morbo fractus facilem mortem & doloris experientem obit. At talis quoq; moritur : sed non contra : nec enim omnis **מָוֶת** est **גַּיַץ** confer Gen. 10, 5. & 15. Fuit autem placida mors patriarchalis : sic noster sedet super lectum pedibus dependentibus : fulminat inde sanctus Orator filiis, futura : læta, tristia : his omnibus finitis, jam lætus dissolvi, placide pedes attollit, in lectulo procumbit, calces extendit, & sic leni placidaq; morte deficit conf. c. 49. à v. 29. ad fin. Hæc verè mors non mors est.

III. Quo

III. Quomodo Jacob Gen. 50, 8. fodisse dicitur sepulcrum, quod Abraham emisse dicitur v. 30. cap. 49. Resp. Rectè Chald. בְּיַד אֲבְרָהָם i. e. *quod emi mihi*. Sed quomodo emit Jacobus, quod Abraham? Resp. Vt verus hæres: vel verè partem & jus Esavi. Adde: *qui monumentum aliquà vetustate collapsum renovat, verè fodisse illud &c. dici potest.*

IV. An Ropheim illi, qui dicuntur *servi Josephi*, Gen. 50, 2. fuerint tantum pollinctores, an professione medici? Aff. post. Munus sc. pollinctorium, quoad condiendum corpus fuit medicorum: quoad condendum, aliorum Libitaniorum. Ita ergò, וְיָרְפוּם quoq; fuerunt $\text{עַל מַשְׁפָּחַתָּם}$, qua voce hic utuntur Hellenistæ. $\text{עַל מַשְׁפָּחַתָּם}$ autem illis, quod corpora defunctorum aromatibus condire. Porro רֹפְאִים sine punctis ambigè legitur, nunc Rephaim, quæ fuit *nequissima gens mortalium*: nunc *Rophim*, id est, Medici, quæ confundentes LXX. in loco Esa. ex illis nequissimis bipedū fecerunt Medicos & his denegarunt resurrect. mortuorum: Ita enim habent Es. 26. v. 26. $\text{וְיָרְפוּם עַל מַשְׁפָּחַתָּם}$. Interest e. & Medicorum ut conservetur punctatio. De aromatibus idoneis putredini cadaverum per aliquot secula prohibèdæ & Odori conciliando, qua in re Ægyptiorum cura semper excelluit, nihil addimus Balsamū Hebræis dicitur כַּעַל סַמִּים baal samim, i. e. *Dominum aromatum*: nec dubium, quin ejus usus in condiendis corporibus præcipuus.

V. Quæ ratio annorum Jacobi & septemorum Josephi? Resp. Jacob anno æt. 130. ingressus est Ægyptum vixit 17. in Æg. Summa e. Annorum vitæ Jacobi 146. an: perfecti: mortuus labente 147. Joseph vixit 17. cum Patre: 13. in servit. 90. in sublimi dignitate. Summa 120. anni. Morti proximus, in terrâ Canaan ossa sepeliri propheticè imperat, inde in Ægypto moritur. Mortuus aromatis conditur, idemq; loculis ligneis imponitur, & post 290. annos in agro Sichemico Josephi peculio vid. Gen. 48. v. ult. Magnæ matri redditur. Et sic inter sanctissimas JACOBI & JOSEPHI mortes clauditur nobis, Liber *Bresih*. decem Decadibus, & peculiari Disput. de SCEPTRO JUDÆORUM adeoq; 11. Disput. ventilatus. Det nobis nostro tempore, mortem Jacobeam ille, qui solus habet אַבְרָהָם וְיָרְפוּם , cui sit laus & gloria in seculorum
seculorum.

seu quod sint **וְיָרֵד עִירָא** Esa. 22, 20. At
 lum ingenium prædicit tale futurum: u
 die, à summo mane) catulis distribuent
 complemento dubitat, ei cum Luth. in g
 historiam Saulis & Benjaminitarum, quo
 ferocem, animos *ju in viribus & armis coll*
Jud. 20. &c. historia & myriadum bellico
 ctore Benjamine, *πρωλεθρεια*: adde:
 fratribus post divisum in Israele sceptrum

Concl. II. Cum Luthero hic ur
 qui per Lupum rapacem alrare intelligit
 & ita reddidit: *in terra Benjamin habitab*
sanctuarium: mane Sacerdotes hostias mach
ducabunt, planè rejicimus, ut multis nom
 adhuc errat Raschi: minus, Aben-Esra:
 stico ad Paulum referre hoc Benj. vaticin
 bet illa sententia auctoritatem Patrum La
 rum pauciorum.

LOCUS DEC
Novissima Jacobi & Jose
nes Proposita

Qværitur I. An *benedictio* quæ memora
 quæ in cap. 49. per 27. versus est des
 non scripta? Aff. Prius contra Aben-Esra
 tio est *accentuatio* & quidem Unius Pasch

II. An Jacob aliquo sensu non mo
 49. v. ult. de morte Jacobi **עַל סֵפֶר** Spir. S. u
 qui non diurno morbo fractus facilen
 tem obit. At talis quoq; moritur: sed no
מֵתָה est **עַל סֵפֶר** confer Gen. 10, 5. & 15,
 triarchalis: sic noster sedet super lectum
 minat inde sanctus Orator filii, futura:
 nitus, jam lætus dissolvi, placide pedes at
 calces extendit, & sic leni placidaq; mor
 ad fin. Hæc verè mors non mors est.

n, cuius tribu
 ane h. e. toto
 sfit. Qui de
 nus, ut legat
 entos indolem
 el sola docet
 elitarum vi
 ananeis imò

Chaldaum,
 Hierosolym.
 in sorte ejus
 reliquia nan
 tem. Magis
 Senu my
 ebit: & ha
 um, Græco

estio!

3. sit illa ipsa,
 erit alia, eaq;
 & alios. Ra
 ON v. 28.
 ? Resp. Gen.
 e illo dicitur,
 ploris exper
 enim omnis
 ida mors pa
 tentibus: ful
 omnis si
 procumbit,
 c. 49. à v. 29.

III. Quo

